

Informace.

Následující přehled nejdůležitějších pravidel basketbalu 3x3 pro basketbal na vozíku (wheelchair) „na jednu stránku“. Hraje se v zásadě dle Pravidel FIBA, FIBA 3x3 a IWBF, ale tento text nenahrazuje pravidla FIBA, FIBA3x3, ani pravidla IWBF. Přehled má pouze informativní charakter pro širokou basketbalovou veřejnost.

Základní zásady basketbalu na vozíku.

1. Hráči není dovoleno při hře se nadzdvihnout z vozíku, ve vztahu zachytit přihrávku nebo blokovat.
2. Hráč provádějící trestný hod smí stát předními koly v území trestného hodu, stejně tak při střelbě za obloukem stačí, aby v okamžiku, kdy míč opouští ruce, byla pouze zadní velká kola za obloukem.
3. Hráč se smí pohybovat pomocí driblingu nebo jej má volně položený na klíně, v tomto případě může kolo (kola) svého vozíku popohnat (zabrat) pouze dvakrát, brždění nebo proklouznutí obruče v ruce (rukou) se nepočítá za záběr.
4. Hráč, který se dotýká rukou země, může hrát na míč, pokud se stupačkou nedotýká země nebo opustil vozík.
5. Pro družstva platí „Funkční klasifikace hráčů IWBF“. Na hřišti mohou být najednou hráči nebo hráčky, jejichž součet funkční klasifikace je maximálně 10 bodů. V případě, že družstvo nemá hráče, který vyhovuje svou osobní funkční klasifikací, hraje s menším počtem hráčů.

1. Hřiště a míč:

Oficiální hřiště je 15 m široké a 11 m dlouhé.

Pro ženy i muže a všechny věkové kategorie se používá oficiální míč FIBA 3x3 (velikosti 6“).

2. Soupiska družstva:

Na soupisce družstva musí vedoucí družstva a čtyři hráči (tři na hřišti a jeden náhradník).

Poznámka: Na oficiálních soutěžích může začít utkání pouze se třemi hráči na hřišti.

3. Rozhodčí:

Jeden nebo dva rozhodčí na hřišti. Dva pomocní rozhodčí u stolku, zapisovatel a časoměřič.

4. Oddechový čas:

Jeden na utkání pro každé družstvo v délce 30 sekund, který si vyžádá hráč při mrtvém míči. Možné televizní oddechové časy při prvním mrtvém míči v hrací době po 06:59 a 03:59.

5. První držení míče:

Po vyhraném losování mincí si družstvo vybere první držení míče na začátku utkání nebo prodloužení.

6. Dosažené body:

Koš uvnitř oblouku se počítá za jeden bod. Koš z pole vně oblouku, se počítá za dva body.

7. Hrací doba a limit skóre:

Hraje se 1x10 minut čistého času, nebo dosažení 21 bodů. Pokud se utkání hraje na hrubý čas, jsou limity 10 minut nebo 10 bodů, 15 minut nebo 15 bodů, 21 minut nebo 21 bodů.

8. Prodloužení:

Vyhraje družstvo, které v prodloužení první dosáhne dvou bodů.

9. Čas na střelbu:

Družstvo má limit 12 sekund. Pokud se neměří čas na střelbu, rozhodčí varuje družstvo, že zdržuje (Stalling) a odpočítává posledních pět sekund.

10. Trestné hody:

Jeden trestný hod, faul při střelbě uvnitř oblouku, dva trestné hody, faul při střelbě za obloukem. Jeden trestný hod po faulu při úspěšném koši ze hry.

11. Limity chyb družstva a hráčů:

Družstvo má limit 6 chyb, další 7., 8., 9. se trestá dvěma trestnými hody. Desátá a každá další chyba hráče na hřišti se trestá dvěma trestnými hody + držení míče. Hráčům se evidují pouze nesportovní chyby. Hráč je po dvou nesportovních chybách v jednom utkání, diskvalifikován z utkání.

12. Držení míče po úspěšném koši:

Družstvo, které dostane koš, pokud získá držení míče v oblouku pod košem, nesmí v něm být bráněno.

13. Držení míče a možnost dát koš:

- Při mrtvém míči (rozhodčí zapíská), získá družstvo držení míče po výměně míče za obloukem.
- Při úspěšném doskoku, nebo získání míče obranou, musí být míč vyvezen za oblouk.
- Při situaci rozskoku získá držení míče bránící družstvo, po výměně míče za obloukem.

14. Střídání:

Střídání je povoleno kterémukoliv družstvu, když je míč mrtvý, ale před získání kontroly míče. Náhradník může vstoupit do hřiště, za koncovou čarou, až po doteku se střídajícím hráčem. Střídání nevyžaduje žádnou akci rozhodčích na hřišti, ani pomocných rozhodčích u stolku.

15. Poznámky:

15.1 Hráč je za obloukem, když vykročí za oblouk a nedotýká se hřiště uvnitř oblouku, ani čáry oblouku.

15.2 Oficiální pravidla FIBA platí pro všechny situace, které nejsou výše uvedeny.

15.3 Nasazení družstev, diskvalifikace a protesty jsou podrobně popsány v plné verzi pravidel.

Funkční klasifikace hráčů basketbalu na vozíku (IWBF, 2004).

System IWBF klasifikace (International Wheelchair Basketball Federation), zavedený poprvé v roce 1984 na paralympijských hrách ve Stoke Mandeville ve Velké Británii, zahrnuje čtyři hlavní bodové kategorie: 1.0, 2.0, 3.0 a 4.0. O čtyři roky později byl doplněn o kategorie půlbodové (1.5, 2.5, 3.5 a 4.5). Hráči, kterým je uznáno minimální postižení na základě lékařské dokumentace, obdrží 4.5 bodu.

Každý hráč má svou kartu (licenci) s uvedeným počtem bodů vydanou klasifikátorem IWBF, ta není na pořad daná, může se měnit (zlepšení nebo zhoršení zdravotního stavu) na základě zdravotního vyšetření, ale i pozorováním.

A. Skupina 1 (jeden bod)

1.1 Postižení: paraplegici s kompletní lézí Th 7 včetně a výše; postižení se značným poškozením horním končetin (jedno nebo oboustranným)

1.2 Funkční schopnosti:

- nedostatečná rovnováha při sedu bez opory
- bez pomoci horních končetin nemůže otáčet trupem

1.3 Dovednosti:

- při sebemenší změně polohy trupu musí použít horních končetin k zajištění stability
- hráč sedí velmi nízko ve vozíku, záda jsou ve stálém kontaktu s opěradlem, které je mnohdy vyšší než normálně
- hráč ztrácí rovnováhu, jakmile drží míč oběma rukama nad hlavou

B. Skupina 2 (dva body)

2.1 Postižení: paraplegici s kompletní lézí Th 8 až 11 včetně; všichni ostatní postižení (poliomyletis, oboustranná exertikulace kyčlí nebo oboustranná amputace s velmi krátkými pahýly), kteří odpovídají funkčnímu typu paraplegiků této skupiny; postižení s jednostranným poškozením horních končetin, které jsou patrné při jízdě nebo kontrole míče, jinak s kontrolou trupu odpovídající skupině 3 nebo 4.

2.2 Funkční schopnosti:

- dostatečná rovnováha při sedu bez opory
- postižený může otáčet trupem a rameny daleko dozadu

2.3 Dovednosti:

- mít ruce na obručích, držet se jich a pohánět vozík při všech polohách trupu
- trup nelze udržet při rozjezdu a při zatáčení v optimální poloze
- při přihrávce nebo střelbě na koš jistí jedna ruka obvykle rovnováhu, míč je házen většinou pouze jednou rukou

C. Skupina 3 (tři body)

3.1 Postižení: paraplegici s kompletní lézí L 2 až L 5 včetně; všechna ostatní postižení, která odpovídají paraplegii tohoto typu, tzn. ti postižení, jež mají pouze minimální funkční schopnost kyčelních kloubů; postižení s jednostranným postižením horních končetin, kteří jsou při přihrávce a kontrole míče znevýhodněni na postižené straně, jinak s kontrolou trupu odpovídají skupině 4.

3.2 Funkční schopnosti:

- volný, resp. kontrolovaný předklon a napřímění trupu
- stehna poskytují oporu trupu, paraplegici této skupiny mohou stisknout klena k sobě
- chybí laterální stabilita trupu a abdukce kyčlí

3.3 Dovednosti:

- přirozené držení trupu při ovládání vozíku
- obtížné zpracování míče letícího stranou
- při boji o míč je hráč schopen menšího fyzického nasazení oproti hráči skupiny 4

D. Skupina 4 (čtyři body)

4.1 Postižení: paraplegici s kompletní lézí od L 5 níže; všichni ostatní postižení, kteří odpovídají tomuto typu léze, zvláště pokud mají schopnost dostatečně ovládat stehno alespoň jedné nohy, tj. oboustranně amputovaní ve stehně s dobrými pahýly, které umožňují udržet přirozenou polohu trupu při ovládání vozíku; jednostranně amputovaní ve stehně nebo exartikulovaní v kyčli; oboustranně amputovaní ve stehně s krátkými pahýly, avšak používající při hře protézky; oboustranně amputovaní pod kolena

4.2 Funkční schopnosti:

- kontrolované pohyby trupu do všech stran
- stabilita může být jednostranně omezená
- alespoň jedno stehno se může vzepřít proti vozíku

4.3 Dovednosti:

- téměř neomezená funkce trupu při jízdě, přihrávání a střelbě
- možnost driblingu na obou stranách vozíku
- hráči této skupiny mohou bez obtíží sedět na vodorovné sedací podložce bez jakékoliv opory a přitom jim nehrozí vypadnutí z vozíku